

KRIISI- JA UHKATILANNESUUNNITELMA / lisveden koulu

Suunnitelman sisältö:

1 Koulun turvallisuusorganisaatio ja tiedonkulku

2 Kouluyhteisön sisäiset kriisit

- 2.1 Onnettomuus koulumatkalla / koulussa
- 2.2 Oppilaan tai kouluyhteisön työntekijän kuolema
- 2.3 Oppilaan lähiomaisen kuolema
- 2.4 Henkilökunnan jäsenen lähiomaisen kuolema
- 2.5 Itsemurhan uhka
- 2.6 Mielenterveysongelmat (oppilas tai työntekijä)
- 2.7 Päihde- ja huumeongelmat
- 2.8 Fyysinen ja henkinen väkivalta kouluyhteisössä
- 2.9 Tulipalo koulussa

3 Kouluyhteisöön kohdistuvat ulkopuoliset kriisit

- 3.1 Kouluun kohdistuva ulkopuolinen uhka ja sen ennaltaehkäisy
- 3.2 Paikallinen vakava ympäristöongelma
- 3.3 Ympäristössä tapahtuva onnettomuus
- 3.4 Sota ja ydinlaskeumat

4 Jälkihoitotoimenpiteet

5 Ensiapusuunnitelma ja ensiapuhjeet

1 Koulun turvallisuusorganisaatio ja tiedonkulku

lisveden koulun kriisiryhmä

- Rehtori Kaisa Alaluusua 040 569 5169
- Opettaja Keijo Roschier 040 417 4064

Tarvittaessa mukana myös

- Terveystenhoitaja Katja Putkonen 044 718 4168
- Koulukuraattori Tuula Mattila 040 568 1448
- Koulupsykologi Leena Soinen 044 717 5827

Ryhmä kokoontuu tarvittaessa käsittelemään kouluuyhteisöä tai sen jäsentä kohdannutta kriisiä. Ryhmän puheenjohtajana ja koollekutsujana toimii rehtori. Ryhmä kutsuu tarvittaessa asiantuntijoita.

Tiedonkulku

Kriisistä / uhkaavasta tilanteesta tiedotetaan ensin **rehtorille**, jos hän ei ole paikalla jollekin **kriisiryhmän jäsenelle**.

Eri kriisitapauksissa tieto kulkee kunkin tapauksen kohdalla olevan suunnitelman mukaan.

Kriisiryhmä kokoontuu tapahtuneesta riippuen.

Jos kohteena yksittäinen lapsi/perhe, otetaan ensin yhteys kotiin. Tässä yhteydessä määritellään, mitä tapahtuneesta kerrotaan koulussa ja miten toimitaan.

Tieto opettajille ja muulle henkilökunnalle.

Tiedottaminen tiedotusvälineille (rehtori).

Tarvittaessa kriisin jälkipuinti ja yhteys kriisiryhmän päivystäjään Suonenjoen terveyskeskukseen.

Apua kriisitilanteisiin:

Yleinen hätänumero	112
Poliisi	112
Myrkytystietokeskus	0800 147 111
Terveyskeskus (ensiapu)	044 413 1216
Hammashoitola	044 413 1235
Seurakunta	0400 195 301
Vesilaitoksen päivystäjä	0400 271 799
Sosiaali- ja kriisipäivystys	044 718 3930
Lastensuojelu / perhepalvelut	0400 814 767
Kuopion kriisikeskus, Mieli ry	017 262 7733

Epäillyistä oppilaisiin kohdistuneista rikoksista tehdään ilmoitus salatulla sähköpostilla osoitteeseen lapsitutkinta.kuopio.ita-suomi@poliisi.fi.

2 Kouluuyhteisön sisäiset kriisit

2.1 ONNETTOMUUS KOULUMATKALLA / KOULUSSA

- Ensiapu paikanpäällä
- Hälytys sairaankuljetukseen (112)
- Yhteys kotiin
- Muu kuljetus (taksi / oma auto) terveyskeskukseen
- Onnettomuuden silminnäkijöiden hoito / kuuleminen
- Kriisiryhmä kokoontuu
- Tarvittaessa jälkipuinti
- Järkyttyneitä lapsia ei jättää yksin!
- Luokanopettaja tekee tapahtuneesta vahinkoilmoituksen
- Rehtori huolehtii mahdollisista jatkossa tarvittavista koulukyyditysjärjestelyistä vanhempien lähettämän lääkärintodistuksen perusteella
- Jos joku oppilaista joutuu sairaalaan tai olemaan muutoin pitkään poissa koulusta, luokanopettajan pitää yhdessä luokkansa kanssa yhteyttä oppilaaseen/oppilaisiin ja heidän perheisiinsä
- Onnettomuuden vaatimista jatkotoimista neuvotellaan tarvittaessa oppilashuoltoryhmässä

2.2 OPPILAAN TAI KOULUYHTEISÖN JÄSENEEN KUOLEMA

- Jos tieto kuolemantapauksesta tulee koulupäivän aikana, menetellään kodin toiveiden mukaisesti, oppilasta ei saa päästää kotiin yksin.
- yhteys omaisiin, tarvittaessa surunvalittelu / kukat / käynti
- Omaiset määrittelevät, mitä kerrotaan ja kenelle? Miten toimitaan?

Toiminta kouluuyhteisössä:

- Yhteinen tiedotustilaisuus
- lippu puolitankoon
- luokkakohdaiset keskustelut
- henkilökunnan kokous (rehellinen viestintä tapahtuneesta, kuulemiset, kaikki voivat ilmaista tuntemuksensa)
- tiedotus jälkipuinnista (ystävät, omaiset, työyhteisö)
- muistotilaisuuden järjestäminen yhteistyössä omaisten kanssa: valokuva, kynttilät, kukat, liinat (surulaatikko), puheet, musiikki, (seurakunta avustaa tarvittaessa)
- hautajaiset: osallistutaan omaisten toiveiden mukaisesti
- jälkipuinti: sovitaan käytännön järjestelyt (kriisiryhmä), jos kuolema tapahtuu loma-aikana, asia käsitellään koulun alettua.

- tarvittaessa haudalla käynti sopivassa yhteydessä
- eläkkeellä olevan työntekijän kohdalla menetellään tapauskohtaisesti, omaisten toiveiden mukaisesti
- viesti koteihin tarvittaessa

2.3 OPPILAAN LÄHIOMAISEN KUOLEMA

- Tiedottaminen—> yhteys omaisiin, he määrittelevät kenelle ja mitä kerrotaan.
- Tuetaan oppilasta/ henkilökuntaan kuuluvaa surussa, huomioidaan masentuneisuus, alentunut toimintakyky. Oppilaan luokkatovereita ja ystäviä opastetaan auttamaan ja tukemaan.
- Tarvittaessa järjestetään terveydenhoitajan tai muun ammatti-ihmisen apu. Huom. Itsemurhatapauksissa perusteellinen jälkipuinti sekä oppilaiden että aikuisten kanssa.
- Opettajat seuraavat oppilaan reaktioita ja tukevat oppilaan palautumista normaaliin koulunkäyntiin.

2.4 HENKILÖKUNNAN LÄHIOMAISEN KUOLEMA

- Kun tieto saadaan kesken koulupäivän, rehtori kertoo asiasta asianomaiselle, ellei tietoa ole välitetty hänelle suoraan.
- Rehtori sopii asianomaisen kanssa, kerrotaanko asiasta muille työntekijöille ja mitä kerrotaan.
- Järjestetään työntekijän tehtävien hoito ja tarvittaessa saatetaan hänet kotiin.
- Työtoverit tukevat ja auttavat läheisensä menettänyttä (harkinta, miten) .
- Surunvalittelutoimet harkitaan tilanteen mukaan.

2.5 ITSEMURHAN UHKA

- Jos lapsi tai nuori puhuu itsemurhasta, se ei ole normaali ilmiö.
- Yhteys oppilashuoltohenkilöstöön ja kotiin.
- **Vaaran merkit** □ Pitkittynyt masentuneisuus, ilottomuus, mielialan muutos, kuoleman ajatukset, uhkailut itsemurhalla, aiempi itsetuhoyritys, lahjoittelee

tavaroitaan, kertoilee tuntemastaan itsemurhan tehneestä, äsken koettu elämänmuutos laukaisijana: riita, muutto, ihmissuhteen katkeaminen, itsetunnon vaurio, vakava sairaus

- **Miten autat**—> Asiaan on aina puututtava, mietitään kuka voi lähestyä ja puuttua asiaan, asioista puhutaan hienotunteisesti, niiden oikeilla nimillä, lapsi/nuori ei aina ymmärrä kuoleman lopullisuutta, neuvottele asiat lapsen ja nuoren kanssa niin, että kotiin otetaan yhteys, jatkohoitoon ohjaus, tilanteen seuranta.

2.6 MIELENTERVYSONGELMAT (OPPILAS TAI TYÖNTEKIJÄ)

- Varhainen ongelman tunnistaminen tärkeää.
- Ohjaus asiantuntevaan jatkohoitoon.
- Koulun/työyhteisön tuki asianomaiselle.
- Vaitiolovelvollisuus, yksilön intymiteettisuoja huomioidaan.
- Tiedottaminen vain niille, keitä asia koskee.

2.7 PÄIHDE- JA HUUMEONGELMAT

- Mahdollisimman varhainen asian tunnistaminen ja asiaan puuttuminen tärkeää.—> tieto rehtorille.
- Hoitoonohjausjärjestelmän mukaiset toimenpiteet käynnistetään (toimitaan kaupungin hoitoonohjausjärjestelmän ohjeiden mukaisesti).
- Asiantuntija-avun hyväksikäyttö.

2.8 FYYSINEN JA HENKINEN VÄKIVALTA KOULUYHTEISÖSSÄ

- Ongelmaan puututtava välittömästi
- Huomio asiankäsittelyssä kuulemisiin □ kirjaaminen ja yhteydenotot koteihin.
- Asian käsittelyssä tarvittaessa kuraattori työparina
- Tieto rehtorille
- Kaikkien asianosaisten auttaminen ja tukeminen tärkeää
- Tarvittaessa käytetään ulkopuolista apua (poliisi, psykologi, lääkäri)
- Pyritään turvaamaan jokaisen työyhteisön jäsenen psyykinen ja fyysinen koskemattomuus—> jatkuva ilmapiirin kartoittaminen, suvaitsevaisuus ja kansainvälisyyskasvatus (Kaupungin työsuojelun ohjeet).

2.9 TULIPALO KOULUSSA

- Tulipalon sattuessa toimitaan **pelastussuunnitelman** ohjeiden mukaisesti
- Tilanteen jälkihoito (pelot yms.)
- Ks. Pelastussuunnitelma

3 Koulu yhteisöön kohdistuvat ulkopuoliset kriisit

3.1 KOULUUN KOHDISTUVA ULKOPUOLINEN UHKA JA SEN ENNALTAEHKÄISY (Uhkatilannesuunnitelma)

Tiedonkulku

Suora avoin viestintä: kovaääninen huuto käytävässä, ilmoitus joka luokkaan ja päiväkotiin
Hiljainen viestintä avainhenkilöille: suusanallisesti, soittamalla

Koulun suojapaikat

Lukittautuminen : luokat

Ulkopuolinen suojapaikka: Kirin talo

Kokoontumispaikka koulun pihalla: kaukalo

Ennaltaehkäisevä toiminta

- On pyrittävä toimimaan niin, että uhkatilanteita ei pääsisi syntymään.
  - Työhyvinvoinnin ylläpitäminen □ opettajat, oppilaat, muut työntekijät
  - Yhteisöllisyyden kehittäminen ja ylläpitäminen
  - Syrjäytymisen estäminen
  - Kiusaamisen estäminen
  - Varhainen puuttuminen □ puheeksi ottaminen
  - Hyvien käytäntöjen kehittäminen
  - Vuorovaikutustaitojen kehittäminen

- Ennaltaehkäiseviä toimenpiteitä
  - Poikkeustilanteiden toimintaohjeet on oltava kaikkien työntekijöiden tiedossa
  - Kiinteistön siisteydestä ja järjestyksestä on pidettävä huolta
  - Kiinteistöistä on poistettava kaikki ylimääräiset esineet ja aineet
  - Kaikkien on tiedettävä poistumistiet ja hätäpoistumistiet ja kokoontumisalueet, pohjapiirrokset, avainten hallinta

Toimintamalli, kun kouluun kohdistuu ulkopuolinen uhkaus.

- Selvitä uhkauksen tai tapahtuman tarkka sisältö mahdollisuuksien mukaan.
- Ilmoita asiasta □112, poliisi.
- Tee alustava uhka-arvio (mahdollisuuksien mukaan poliisin kanssa yhteistyössä):
  - Alkutiedot □ luo TILANNEKUVA □ määrittele uhan taso.
    - Ei uhkaa tai matala uhka.
    - Keskitason uhka □ toimenpiteet uhan hallintaan tapauskohtaisesti.

- Korkea tai erittäin korkea uhka □ vaati välittömiä toimenpiteitä.

- **Ei konkreettista uhkaa**

- Poliisi tulee paikalle □ tilanteen rauhoittaminen ja lisätietojen saaminen.
- Uhka-arvion päivittäminen jatkuu □ poliisi johtaa kriisiryhmän kanssa, tarvittaessa paikalle muita asiantuntijoita.
- Tarvittaessa toteutetaan rakennuksen ja oheisalueiden etsintä/varmistus (hiljainen etsintä).
- Uhka-arvion määrittämät jatkotoimenpiteet.
- Tarvittava jälkihoito.

- **Konkreettinen uhka tai vaara □ epäilty vaarallinen henkilö on rakennuksessa tai sen lähiympäristössä tai muuten on olemassa välitön vaara**

- Tee hätäilmoitus □ 112
- Hälytys suoralla viestimisellä tai hiljaisella viestimisellä avainhenkilöille. (varmista turvallisuus!)
- Vaaralliseksi epäillyn henkilön olinpaikka ei ole tiedossa.
  - Oppilaat sisällä □ Evakuoi luokkiin, lukitse ovat ja ikkunat, tarkasta onko tilassa sinne kuulumatonta vaaralliseksi epäiltyä tavaraa, esinettä yms., jos on, poistukaa turvallista reittiä pois tilasta kokoontumispaikalle. Ohjeista pysymään poissa ikkunoiden ja ovien edestä, ohjaa pysymään matalalla, kytke valot pois, puhelinta käyttää vain opettaja. Jos mahdollista, kasaa pulpetteja yms. oven eteen. Odota/kuuntele lisäohjeita, älä avaa ovea, ellet ole varma, että sen on turvallista. Jos tilasta on pakko poistua, koeta varmistaa poistumisreitit turvallisuus, jos mahdollista paikallista uhka, edetkää turvalliseen suuntaan.
  - Oppilaat ulkona □ Ohjaa oppilaat kokoontumispaikalle. Ohjaa oppilaat sisälle, jos vaara/uhka on ulkoalueella. Pääsääntö □ liikutaan aina poispäin uhkasta.
- Vaaralliseksi epäillyn henkilön olinpaikka on tiedossa ja mahdollistaa turvallisen evakuoinnin osittain tai kokonaan.
  - Kohteen evakuointi uhka-/vaaratilanteen kokoontumispaikkaan.
Huomioitava reittien ja kokoontumispaikan turvallisuus!
Perusohje □ poistutaan vaarasta poispäin.

- __Pyydä kaikkia kokoontumispaikalle tulevia ilmoittautumaan.
- __Mikäli evakuointi ei ole mahdollista, toimi aiemman ohjeen (epäillyn olinpaikkaa ei tiedetä) mukaisesti.

○ **Agressiivisen henkilön kohtaaminen**

- __Käyttäydy asiallisesti ja rauhallisesti myös kiihtynyttä henkilöä kohtaan. Se turvallisin toimintamalli! (Huom! Hätävarjelu)
- __Älä estele tai ärsytä tekijää, ole kohtelias, mutta samalla päämäärätietoinen
- __Keskustele tekijän kanssa vain silloin, jos arvioit sen sopivan tilanteeseen
- __Ole realistinen omien mahdollisuuksiesi/toimintatarpeidesi suhteen
- __Älä provosoidu; tavoitteena on selvittää ilman henkilövahinkoja
- __Pyri hallitsemaan itsesi; tilanteen luoman stressin ja tunteiden hallinnalla on suuri merkitys

● **Huomioitava poliisin ohjaaminen paikalle, poliisille tarvittavat yleisavaimet ja pohjapiirros!**

3.2 PAIKALLINEN, VAKAVA YMPÄRISTÖONGELMA (ESIM. RATAPIHALLA)

Toimitaan kaupungin kriisijohdon antamien ohjeiden mukaisesti.

Nopeassa kriisitilanteessa suojaudutaan koulurakennukseen sulkemalla ikkunat ja ovet sekä koneellinen tuuletus (huoltomies/rehtori).

Varaudutaan oppilaiden ja henkilöstön evakuointiin

3.3 YMPÄRISTÖSSÄ TAPAHTUNUT ONNETTOMUUS

Asiallinen tiedottaminen tapahtuneesta luokissa tai yhteisessä tilaisuudessa

Silminnäkijöiden auttaminen. Tarvittaessa jälkihoito

3.4 SOTA JA YDINLASKEUMAT

Seurataan tilannetta tiedotusvälineistä. Toimitaan valtakunnallisten ja paikallisten ohjeiden mukaisesti. Toimitaan annettavien ohjeiden mukaisesti.

4 Jälkihoitotoimenpiteet

Kouluyhteisöön, yksittäiseen työntekijään tai oppilaaseen kohdistuneen kriisin jälkihoitotoimenpiteet arvioidaan tilannekohtaisesti kriisiryhmän toimesta. Jälkihoitoa voidaan toteuttaa työyhteisön sisällä tai turvautua ulkopuoliseen apuun, jota haetaan ensisijassa paikkakunnan kriisiryhmältä.

5 Ensiapusuunnitelma

Tee tilannearviointi!—> Mitä on tapahtunut?, hengittääkö/ toimiiko sydän? Avaa kiristävät vaatteet, käännä päätä taaksepäin, jotta hengitystiet avautuvat, tunnustele kaulavaltimolta sykettä

Hälytä apua! —> Yleinen hätänumero 112 (kiireellinen kuljetus), yhteys lääkäriin (konsultointi tai ilmoitus saapuvasta potilaasta)

Anna ensiapua!—> Elvytä tarvittaessa!, tyrehdytä suuret verenvuodot

Suorita jatkotoimenpiteet!—> Haavojen sitominen, lastoittaminen

Tarvittaessa!—> yhteys terveydenhoitajaan, huoltajaan, kuljetus

Ensiavun antaja suorittaa tehtävän sinne saakka, kunnes on selvästi siirtänyt vastuun toiselle!

HANKI JA YLLÄPIDÄ ELVYTYS- JA ENSIAPUTAITOSI!

HÄTÄENSIAPUOHJEET

Ensiapu

Välittömät toimenpiteet: Tilanteen arviointi, estä lisäonnettomuudet—> katkaise sähkö, sammuta laite, sammuta tuli (sammuttimet), varoita muita.

Arvioi kiireellisyysjärjestys

Aloita hätäensiaputoimenpiteet

Hengitys —> Avaa hengitystiet, jos hengittää ja on tajuton, aseta kylkiasentoon, elvytys:

1.auttaja—> 2 puhallusta 30 painallusta, 2.auttajaa □ 1. auttaja elvyttää niin kauan kuin jaksaa, sitten vaihdetaan 2. elvyttäjään - Tarkista välillä kaulavaltimosta tuntuuko syke.

Sydämen toiminta —> Elvytys tarvittaessa, tunnustele pulssia kaulavaltimosta tai ranteesta.

Verenvuodot —> Aseta potilas pitkälleen, kohota vuotava raaja, revi tarvittaessa vaatteet vuotokohdasta, paina vaikka kädellä vuotokohtaa ja sido painesiteellä.

Tajunnan taso —> Laita potilas kylkiasentoon, jos hän on tajuton ja sydän ja hengitys toimivat.

Sokin estäminen —> Aseta potilas pitkälleen, tyrehdytä verenvuodot, kohota jalkoja, suojele kylmältä, rauhoita potilasta.

Luun murtuma —> Kysy mihin koskee, älä nosta potilasta pystyyn, anna olla siinä asennossa, mikä tuntuu potilaasta parhaalta, tue tarvittaessa murtumakohta, siirrä vain, jos lisäonnettomuus uhkaa, suojaa kylmältä, rauhoittele.

Silmävammat —> Huuhto syövyttävä aine runsaalla vedellä riittävän kauan—> hoitoon, vieras esine silmässä—> huuhdo vedellä, ei saa väkisin poistaa—> hoitoon.

Palovammat —> Sammuta tuli, jäähdytä vähintään 20 min., peitä puhtaalla siteellä, kiinnipalaneita vaatteita ei saa irrottaa, rakkuloita ei saa puhkaista —> hoitoon.

Sähkövammat —> Katkaise virta sähkölaitteesta, jos et ole varma virran katkeamisesta, käytä esim. puukeppiä yms. potilaan irrottamiseen, tarkista hengitys—> elvytä tarvittaessa—> hoitoon.

Vieras esine hengitysteissä —> Taivuta eteenpäin—alaspäin, lyö voimakkaasti 3-4 kertaa lapaluiden väliin, kurkista suuhun, jos esine näkyy selvästi, vedä se varovasti pois (varo työntämästä syvemmälle), jos vieras esine ei näy ja potilas ei pysty hengittämään, aloita painantaelvytys.

Hae apua —> Arvioi avun tarve—>**Hätäilmoitus** (112): ***Kuka soittaa?*****Mitä** on tapahtunut?***Missä?***Älä sulje puhelinta, ennen kuin saat luvan***Vastaa** rauhallisesti kysymyksiin***Kerro**, että apua on tulossa—> Ilmoita oppilaan kotiin—> Huolehdi jälkihoidosta.

Aina kun toimitat oppilaan hoitoon (terveyskeskukseen yms.), ilmoita asiasta oppilaan huoltajalle ja täytä vakuutuspaperit ja toimita tuloste ilmoituksesta rehtorille.